

OLCAY
KOCATÜRK

ŞAİRİN İLİMLE İMTİHANI

Nev'î'nin Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir İnceleme

dünbugün
yarın

ŞAİRİN İLİMLE İMTİHANI

Nevî'nin Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir İnceleme

OLCAY
KOCATÜRK

ŞAİRİN İLİMLE İMTİHANI

Nevî'nin Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir İnceleme

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 104
Edebiyat: 45

ISBN 978-625-7760-04-1
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2020

Hazırlayan:
Olçay Kocatürk

Editör:
Nuh Muaz Kapan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Şairin İlimle İmtihani: Nevî'nin Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir İnceleme

Yazar: Olçay Kocatürk ; Editör: Nuh Muaz Kapan

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

238 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 104) ___ Dizin var

ISBN 978-625-7760-04-1

1- Edebiyat 2- Nevî 3- Şiir

İçindekiler

Önsöz.....	11
Giriş: 'Kelime'den 'Kavram'a İlim ve Şiir.....	15
1. İlim.....	16
1.1 Lügavi Çerçeve.....	16
1.2 İslâm Kültüründe ve İstılahlarda İlim.....	21
2. Şiir.....	29
2.1 Şiirin Tanımı ve Mahiyeti.....	29
2.2 Şiir-İlim İlişkisi Ekseninde Osmanlı Şiir Anlayışı.....	37

I. BÖLÜM

NEV'Î'NİN HAYATI-ESERLERİ; İLMÎ KİŞİLİĞİ VE ŞİİR ANLAYIŞI / 49

1. Nev'î'nin Hayatı-Eserleri.....	51
1.1 Nev'î'nin Hayatı.....	51
1.2 Nev'î'nin Eserleri.....	57
1.2.1 Manzum Eserleri.....	57
1.2.2 Mensur Eserleri.....	58

2. Nev'î'nin İlmî Kişiliği ve Şiir Anlayışı	61
2.1 Nev'î'nin İlmî Kişiliği.....	61
2.2 Nev'î'nin Şiir Anlayışı.....	66
3. Netâyicü'l-Fünûn ve Mehâsinü'l-Mütûn	75
3.1. Eser'in Genel Özellikleri.....	75
3.2. Netâyicü'l-Fünûn'un Özeti.....	78

II. BÖLÜM

NEV'Î'NİN ŞİİRİNİN NETÂYİCÜ'L-FÜNÛN EKSENİNDE İNCELENMESİ / 111

1. İlm-i Târîh	117
1.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Târîh'in Tarifi ve Mahiyeti.....	117
1.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Târîh İle İlgili Unsurlar.....	119
1.2.1 Âlemin Yaratılışı ve Âdem'in Zuhûru.....	119
1.2.2 Tarihî Devirler ve Şahıslar.....	122
2. İlm-i Hikmet	137
2.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Hikmet'in Tarifi ve Mahiyeti.....	137
2.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Hikmet İle İlgili Unsurlar.....	141
2.2.1 Cismin Mahiyeti.....	141
2.2.2 İnsanın Mahiyeti.....	144
2.2.3 Beden Yok Olduktan Sonra İnsanın Durumu.....	145
3. İlm-i Hey'et	149
3.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Hey'et'in Tarifi ve Mahiyeti.....	149
3.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Hey'et İle İlgili Unsurlar.....	151
3.2.1 Feleklerin Sayı ve Tabakaları.....	151
3.2.2 Feleklerin Hareketleri.....	153
3.2.3 Küre-i Arzın Yapısı ve Zaman Birimlerinin Mahiyeti.....	156

4. İlm-i Kelâm	159
4.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Kelâm'ın Tarifi ve Mahiyeti.....	159
4.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Kelâm İle İlgili Unsurlar.....	160
4.2.1 'Cevher-i Ferd'in Varlığı ve 'Mümkün' Varlıkların Mahiyeti.....	160
4.2.2 Ruhun Bedene İadesi ve Haşir.....	162
5. İlm-i Usûlü'l-Fıkh	165
5.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Usûlü'l-Fıkh'ın Tarifi ve Mahiyeti....	165
5.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Usûlü'l-Fıkh İle İlgili Unsurlar ...	167
5.2.1 Manaya Vukufun Dereceleri.....	167
5.2.2 Dinî Ehliyet ve Aklın Konumu.....	169
6. İlm-i Hilâf	171
6.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Hilâf'ın Tarifi ve Mahiyeti.....	171
6.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Hilâf İle İlgili Unsurlar.....	172
7. İlm-i Tefsîr	175
7.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Tefsîr'in Tarifi ve Mahiyeti.....	175
7.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Tefsîr İle İlgili Unsurlar.....	176
8. İlm-i Tasavvuf	179
8.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Tasavvuf'un Tarifi ve Mahiyeti.....	179
8.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Tasavvuf İle İlgili Unsurlar.....	181
8.2.1 Tasavvufun Temel Unsurları ve Kavramları.....	181
8.2.2 "Sufi Vaktin Çocuğudur" Ne Demektir?.....	184
8.2.3 Tasavvufta 'Fakr' Kavramı.....	185
9. İlm-i Ta'bîr-i Hâb	189
9.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Ta'bîr-i Hâb'ın Tarifi ve Mahiyeti....	189
9.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Ta'bîr-i Hâb İle İlgili Unsurlar	190

10. İlm-i Ruky u Efsûn u Tıbb	193
10.1 İlm-i Ruky u Efsûn.....	194
10.1.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Ruky u Efsûn'un Tarifi ve Mahiyeti	194
10.1.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Ruky u Efsûn İle İlgili Unsurlar.....	195
10.2 İlm-i Tıbb.....	197
10.2.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Tıbb'ın Tarifi ve Mahiyeti	197
10.2.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Tıbb İle İlgili Unsurlar.....	198
11. İlm-i Felâhat	203
11.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Felâhat'ın Tarifi ve Mahiyeti.....	203
11.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Felâhat İle İlgili Unsurlar	204
12. İlm-i Nücüm u Fal u Zecr	207
12.1 İlm-i Nücûm.....	207
12.1.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Nücûm'un Tarifi ve Mahiyeti.....	207
12.1.2 Nev'î'nin Şiirinde İlm-i Nücûm İle İlgili Unsurlar	210
12.2 İlm-i Fâl u Zecr.....	214
12.2.1 Nev'î'ye Göre İlm-i Fâl u Zecr'in Tarifi ve Mahiyeti	214
Sonsöz	219
Kaynaklar	223
Dizin	233

Önsöz

Osmanlı şiiri hakkında bir araştırma ve incelemeye yönelmek, âdeta ufka doğru yapılan bir yolculuğa benzer ve atılan her adımla uzayan mesafeler, yaklaşma hissindeki aldaticılığı belgeler. Ama geriye dönmek hiçbir zaman hatırdan geçmez. Zira 'aramak' ile 'bulmak' arasındaki ilişki bir paradoksa evrilir ve aranan aramakta keşfolunur.

Nev'î gibi hakkında verilen bilgiler ile tahtında edilen övgüler satırlardan ve asırlardan taşan bir 16. Yüzyıl Osmanlı şair ve âlimini merkeze alan bu çalışmanın asıl derdi, her şeyden önce 'arama'ya dair bir yöntem denemesi olabilmektir. İddiası, yazara ilmî çalışmalarında bir usûl deneyimi kazandırma beklentisi ile sınırlıdır. Bunun dışındaki konularda ve kişiler için hâsıl olacak muhtemel faydalar, yazarın kastı ve başarısından çok, okuyanın bakışındaki dikkat ve inceliğin eseri olabilir.

Bir tarafta yazabilecek hiçbir şey bulamama kuşkusunu; diğer tarafta yazılabilecek birçok şey içinde kaybolma korkusunun ikircimiyle başlanan bu çalışma, bir *giriş* ve *iki ana bölüm*'den ibarettir. Giriş bölümü, Osmanlı şiirinin ilimle örülü mahiyetini keşfetme yolunda basit ve mütevazı bir çerçevede denemesi niteliğindedir;

İlim ve şiir kavramlarının böyle bir inceleme için ne tür imkânlar sunduğu hakkında bir soruşturma gayesi taşır. Birinci bölüm, ana çizgileriyle Nevî Efendi'nin hayatı-eserleri, şiir ve ilim telakkileri ile *Netâyicü'l-Fünûn*'a ait genel açıklamalara ve eserin özetine ayrılmıştır. Bu da ikinci bölümdeki tekil incelemelere bir zemin oluşturabilme ümidinin eseridir. Nitekim bu bölümdeki verileri de hareket noktası edinen ikinci bölüm, *Nevî Divânı*'ndaki şiirlerin, onun *Netâyicü'l-Fünûn* adlı eseri ekseninde ve metinlerarası bir düzlemde tahlil edilmesine münhasırdır.

Çalışma boyunca imlâda belli bir tutarlılığın sağlanabilmesi için mümkün olduğunca TDK Yazım Kılavuzu'na bağlı kalınmaya çalışılmıştır. Ancak bazen Osmanlı edebiyatı sahasında yaygın biçimde kullanılan kimi istilâlar arasındaki muhtemel karışmaları önlemek, kimi zaman da kavramlaşmış bazı kelime veya kelime gruplarının yapısını özgün şekliyle yansıtmak vb. gerekçelerle, Kılavuz'a aykırı istisnai kullanımlara da başvurulmuştur. Bununla birlikte imlâda görülebilecek bazı tutarsızlıklar, büyük ölçüde, atıflarda geçen eserlerin isimlerindeki ve (bire bir alıntılanan) içeriklerindeki imlâ tercihlerine müdahale etmeme hassasiyetiyle ilgilidir. Öte yandan, metin içindeki dipnotu numaraları kendinden önceki tek cümleyle ilgili oldukları zaman noktalama işaretinin önüne, kendinden önceki birden fazla cümleye veya paragrafın tamamına ilişkin olmaları durumunda ise noktalama işaretinin ardına yerleştirilmiştir.

İlkin bir tez çalışması olarak vücut bulan bu eser, akademik bir çalışmanın gerektirdiği ciddiyete bigâne kalmak istemeyen, ama aynı zamanda akademik üslûbun soğuk ikliminde başışıklığını sağlam tutmaya çalışan bir sînenin ürünüdür. Bu bakımdan ilmî olduğu kadar bedîî kaygılar da taşır; hattâ pratik kaygılar... Söz gelimi büyük çoğunluğu Nevî'den olmak üzere, Osmanlı

şair ve yazarlarından alıntılanan gerek şiir dizeleri gerekse düz cümlelerdeki dil, günümüz diliyle uygunlaştırılmıştır. Bu uygulama Türkçe asıllı ek ve kelimelerde (*idüp>edip, oldığı>olduğu, bilmekdür>bilmektir, diyü>diye, kanı>hani vb.*) olduğu gibi, Arapça ve Farsça asıllı kelimelerde de (*ışk>aşk, mahabbet>muhabbet, fûrkat>fırkat, cüvan>civan, mûve>meyve vb.*) geçerli kılınmıştır.

Kitaptaki beyitlerin günümüz Türkçesine aktarılmış biçimleri hemen altlarında ve parantez içinde verilmiş, mümkün olduğunca bu konudaki alışıldık ve yaygın tutumun aksine beyitleri kelime kelime değil, mana bütünlükleri ölçüsünde çevirme yoluna gidilmiştir. Bizce bu tür aktarımlarda bozukluğa ve donukluğa düşmemenin başlıca gereklerinden biri budur. Tam da bu noktada, tarihî metinleri günümüzle buluşturan nitelikteki ufuk açıcı çalışmaları bir cesaret ve feyz kaynağı olan çok değerli hocam Prof. Dr. Mertol Tulum'u minnetle hatırlamak, ilmî bir borç ve hakiki bir zevktir.

Her anlama ve alımlama çabası elbette bir özneliktir. Bu gerçek, kuşkusuz bu kitaptaki çevirilere de belli ölçüde yansımıştır. Fakat her özneliktir behemehâl savruklu ve zeminsizlik sayılamaz. Yine de bu çalışmada görülebilecek kusurlar genel olarak özneliktir değil, özel olarak bu kitabın öznesinin kusurlarıdır. Hâsılı bu kitabın yazarının bir insan olarak düştüğü hata ve çelişkileri, onun insan oluşu çelişkiye düşmeyişinin bir ifadesi olarak görmek, okuyucunun anlayış ve inceliğine emanettir.

Son olarak, beni yöntem geliştirmeye dayalı ve farklı disiplinlere açılan böyle bir çalışmaya sevk edip sonra da sürekli cesaretlendiren danışman hocam Bilal Kemikli'ye; güven veren destekleri ve doğrular içindeki eğrileri eleyen eleştirileriyle ufkumu aydınlatan muhterem hocalarım M. Murat Yurtsever ve M. Fatih Birgül'e; Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk-İslâm

Edebiyatı ailemizin değerli üyeleri Ali İhsan Akçay'a ve (özellikle oda arkadaşım ve mübahase yoldaşım) Kenan Özçelik'e ve belki unuttuğum nicesine burada minnet ve şükranlarımı sunmakla ancak sözümü kıymetlendirebilirim; ama borcumu asla ödeyemem. Ve bu çalışma için yaptıkları ve bu çalışma yüzünden yapamadıklarıyla en fedakâr destekçilerim, eşim Esra ile oğlum Yusuf Kerem... Onların varlığıyla ve yârlığıyla ilgili minnetim ancak Yaradanadır.

Olca KOCATÜRK
Konya, 2020

Kaynaklar

Kitaplar

- AÇIKGENÇ Alparslan, *İslâm Medeniyetinde Bilgi ve Bilim*, İslâm Araştırmaları Merkezi Yayınları, İstanbul, 2006.
- ADIVAR A. Adnan, *Osmanlı Türklerinde İlim*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1982.
- AHDÎ, *Gülşen-i Şu'arâ*, haz. Süleyman Solmaz, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005.
- AHTERÎ Mustafa Efendi, *Ahterî-i Kebîr*, Nadir Eserler Kitaplığı, İstanbul, 2013.
- AKARSU Bedia, *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, İnkılâp Yayınları, İstanbul, 1998.
- AKSAN Doğan, *Her Yönüyle Dil*, C. III, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.
- AKSAN Doğan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2013.
- AKTULUM Kubilay, *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara, 2000.
- ALTUNYA Hülya, *Klasik Mantık Açısından Hakikat ve Şiir*, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul, 2014.
- APAK Adem, *Anahatlarıyla İslâm Öncesi Arap Tarihi ve Kültürü*, Ensar Yayınları, İstanbul, 2012.

- ARİSTOTELES, *Poetika*, çev. Furkan Akderin, yayıma haz. Ahmet Cevizci, Say Yayınları, İstanbul, 2013.
- AYDINLI Abdullah, *Hadis İstihlaları Sözlüğü*, Hadisevi Yayınları, İstanbul, 2006.
- AYVERDİ İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Neşriyat, C. II, İstanbul, 2011.
- BAKAR Osman, *İslâm Bilim Tarihi ve Felsefesi*, çev. Işık Yanar, İnsan Yayınları, İstanbul, 2014.
- BAKAR Osman, *İslâm Düşüncesinde İlimlerin Tasnifi*, çev. Ahmet Çapku, İnsan Yayınları, İstanbul, 2012.
- BANARLI Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C. I, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2001.
- BAYRAKDAR Mehmet, *İslâm'da Bilgi ve Teknoloji*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2000.
- BEYÂNÎ, *Tezkiretü's-Şu'arâ*, haz. İbrahim Kutluk, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
- BEYATLI, Yahya Kemal, *Edebiyata Dair*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 2010.
- BOLAY Süleyman Hayri, *Osmanlı Düşünce Dünyası*, Akçağ Yayınları, İstanbul, 2011.
- CAFEROĞLU Ahmet, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.
- CANIM Rıdvan, *Latîfi-Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsratü'n-Nuzamâ*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.
- CLAUSON Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford University Press, Oxford, 1972.
- CHITTICK William, *Varolmanın Boyutları*, der. ve çev. Turan Koç, İnsan Yay., İstanbul, 2008.
- CÛDÎ İbrahim Efendi, *Lûgat-i Cûdî*, haz. İsmail Parlatır-Belgin Tezcan Aksu-Nicolai Tufar, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2006.

- CÛRCÂNÎ Seyyid Şerif, *Terimler Sözlüğü*, çev. Arif Erkan, Bahar Yayınları, İstanbul, 1997.
- ÇELİK Ömer, *Kur'an ve Sünnet-i Seniyye Ekseninde İlim ve Gerçek Âlimler*, Sır ve Hikmet Yayınları, İstanbul, 2014.
- DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2006.
- DEVLETŞAH, *Devletşah Tezkiresi*, C. I, çev. Necati Lugal, Kervan Yayın ve Kitapçılık Neşriyat, İstanbul, 1997.
- DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.
- DOLS Michael W., *Mecnun: Ortaçağ İslâm Toplumunda Deli*, Pinhan Yayınları, İstanbul, 2013.
- ELIOT T. S., *Edebiyat Üzerine Düşünceler*, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2007.
- ENGİNÜN İnci, *Yeni Türk Edebiyatı-Tanzimat'tan Cumhuriyete (1839-1923)*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2006.
- ERGİN Muharrem, *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 2007.
- ERKAL, Abdülkadir, *Dîvân Şîri Poetikası 17. Yüzyıl*, Birleşik Yayınevi, Ankara, 2009.
- FAZLIOĞLU İhsan, *Fuzulî Ne Demek İstedi?*, Papersense Yayınları, İstanbul, 2014.
- FAZLIOĞLU Şükran, *Dil Bilimlerinin Sınıflandırılması-Tokatlı Hasanoglu Lütfullah (Molla Lütflî)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2012.
- FÎRÛZÂBÂDÎ Ebu't-Tâhir Meccüddîn Muhammed bin Ya'kûb bin Muhammed, *el-Okyanûsu'l-Basût fi Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît*, çev. Mütercim Âsım, C. III, İstanbul, ty.
- FLEISCHER Cornell H., *Tarihçi Mustafa Âli*, çev. Ayla Ortaç, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2013.
- FUZÛLÎ, *Dîvân*, haz. İsmail Parlatır, Akçağ Yayınları, Ankara, 2012.
- FUZÛLÎ, *Leylâ vü Mecnûn*, haz. Hüseyin Ayan, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2014.

- GELİBOLULU ÂLÎ, *Mevâ'idü'n-Nefâ'is fi Kavâ'idü'l-Mecâlis*, haz. Mehmet Şeker, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
- GIBB E.J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi*, Akçağ Yayınları, C. III, çev. Ali Çavuşoğlu, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.
- GIBB E.J. Wilkinson, *Osmanlı Şiiri Tarihine Giriş*, çev. Cüneyt Köksal, Köksal Yayıncılık, İstanbul, 1999.
- GÖLPINARLI Abdülbâki, *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İnkılap Yayınları, İstanbul, 2004.
- GÜFTÂ Hüseyin, *Dîvân Şiirinde İlim*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.
- GÜRKAN Nejdet, *Şiir ve Dil-Arap Edebiyatı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.
- HOLBROOK Victoria R., *Aşkın Okunmaz Kıyıları*, çev. Erol Köroğlu-Engin Kılıç, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012.
- İBN HALDUN, *Mukaddime*, C. II, çev. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2004.
- İBN MANZUR, *Lisânü'l-Arab*, C. XII, Bulak-Dar Sader, P.O.B. 10, Beyrut, 1990.
- İMAM ŞÂFÎ, *Dîvân*, çev. A Ali Ural, Şule Yayınları, İstanbul, 2002.
- İSEN Mustafa, *Tezkireden Biyografiye*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010.
- KANAR Mehmet, *Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Derin Yayınları, İstanbul, 2005.
- KARAMAN Hayrettin-Mustafa ÇAĞRICI-İbrahim Kâfi DÖNMEZ-Sadrettin GÜMÜŞ, *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, C. IV, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2007.
- KÂTİB ÇELEBİ, *Keşfü'z-Zunûn an Esâmi'l-Kütüb ve'l-Fünûn*, çev. Rüşti Balci, C. I, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2014.
- KEMİKLİ Bilal, *Dost İlimden Gelen Ses*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- KEYKÂVUS, *Kâbusnâme*, çev. Mercimek Ahmed, haz. Orhan Şaik Gökyay, Kocabalca Yayınları, İstanbul, 2006.
- KILIÇ Filiz, *Âşık Çelebi-Meşâ'iru's-Şu'arâ-İnceleme Metin*, C. I, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 2010.

- KILIÇ Mahmut Erol, *Sûfi ve Şiir*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2006.
- KINALIZÂDE Ali Çelebi, *Ahlâk-ı Alâ'î*, haz. Mustafa Koç, Klasik Yayınları, İstanbul, 2012.
- KINALIZADE Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-Şu'arâ* (Tenkitli Basım), C. II, haz. İbrahim Kutluk, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1989.
- KISAKÜREK Necip Fazıl, *Çile*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1998.
- KORKMAZ Zeynep, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2007.
- KORTANTAMER Tunca, *Eski Türk Edebiyatı-Makaleler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.
- KÖPRÜLÜ Fuat, *Edebiyat Araştırmaları*, C. I, İstanbul, 1989.
- Kur'an-ı Kerim Meâli*, DİB Yay., haz. Halil Altıntaş-Muzaffer Şahin, Ankara, 2009.
- KUŞEYRÎ Abdülkerim, *Kuşeyrî Risâlesi*, Çev. Dilaver Selvi, Semerkand Yayınları, İstanbul, 2005.
- KUTLUER İlhan, *Bilimsellik Üzerine*, Beyan Yay., İstanbul, 1984.
- KUTLUER İlhan, *İlim ve Hikmetin Aydınlığında*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- MEHMED SÜREYYA, *Sicill-i Osmânî*, haz. Seyit Ali Kahraman-Nuri Akbayar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.
- MERİÇ Cemil, *Işık Doğudan Gelir*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.
- MUALLİM NACİ, *Istulâhât-ı Edebiye*, haz. Alemdar Yalçın-Abdülkadir Hayber, Akabe Yayınları, Ankara, ty.
- MUALLİM NACİ, *Lügat-i Naci*, haz. Ahmet Kartal, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.
- MUALLİM NACİ, *Osmanlı Şairleri*, haz. Cemal Kurnaz, Akçağ Yay., Ankara, 2000.
- MURDOCH Iris, *Ateş ve Güneş-Platon Sanatçıları Dışladı mı?*, çev. Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2008.
- NEF'Î, *Dîvân*, haz. Metin Akkuş, Akçağ Yayınları, Ankara, 1993.

- NEV'Î, *Dîvân* (Tenkitli Basım), haz. Mertol Tulum-M. Ali Tanyeri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1977.
- NEV'Î, *Netâyicü'l-Fünûn* (Yazma Nüsha), Balıkesir İl Halk Kütüphanesi, arşiv nr. 10 Hk 221.
- NEV'Î, *Netâyicü'l-Fünûn (İlimlerin Özü)*, haz. Ömer Tolgay, İnsan Yayınları, İstanbul, 1995.
- NEV'ÎZÂDE Atâî, *Hadâ'iku'l-Hakâ'ik fi Tekmileti's-Şakâ'ik* (Tıpkı Basım), haz. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1989.
- OKAY M. Orhan, *Poetika Dersleri*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2013.
- ONAY Ahmet Talat, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, haz. Cemal Kurnaz, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.
- ÖNER Necati, *Bilginin Serüveni*, Vadi Yay., Ankara, 2008.
- ÖZKAN Ömer, *Divan Şiirinin Penceresinden Osmanlı Toplum Hayatı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2007.
- ÖZLEM Doğan, *Hermeneutik ve Şiir*, Notos Kitap, İstanbul, 2011.
- ÖZTÜRK Levent, *İslâm Tıp Tarihi Üzerine İncelemeler*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2013.
- PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2004.
- PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara, 2009.
- PEKOLCAY Neclâ, *İslâmî Türk Edebiyatı*, Kitabevi Yay., İstanbul, 1994.
- PLATON, *Ion*, çev. Furkan Akderin, yayıma haz. Ahmet Cevizci, Say Yayınları, İstanbul, 2010.
- PLATON, *Sokrates'in Savunması*, çev. Numan Özcan, Şule Yayınları, İstanbul, 2000.
- PÜRCEVÂDÎ Nasrullah, *Can Esintisi-İslâm'da Şiir Metafiziği*, çev. Hicabi Kırlangıç, İnsan Yayınları, İstanbul, 1998.
- ROUSSEAU Jean-Jacques, *Dillerin Kökeni Üstüne Deneme*, çev. Ömer Albayrak, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.
- SARAÇ M. A. Yekta, *Osmanlı'nın Şiiri*, 3F Yayınları, İstanbul, 2008.

- SEFERCİOĞLU M. Nejat, *Nev'î Dîvânı'nın Tahlili*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001.
- ŞEMSEDDİN SAMİ, *Kâmûs-ı Türkî*, haz. Fazılhak Nergiz-Aziz Ençakar, Şifa Yayınları, İstanbul, 2012.
- ŞEYHÎ Mehmed Efendi, *Vekâyi'u'l-Fuzalâ* (Tıpkı Basım), haz. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1989.
- TÂHİRÜ'L-MEVLEVÎ, *Edebiyat Lüğati*, haz. Kemal Edip Kürkçüoğlu, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994.
- TATAR Burhanettin, *Din, İlm ve Sanatta Hermenötik*, İSAM Yayınları, Ankara, 2014.
- TOLASA Harun, *Sehî, Latîfi ve Âşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. Yüzyılda Edebiyat Araştırma ve Eleştirisi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002.
- TOPRAK Metin, *Hermeneutik (Yorum Bilgisi) ve Edebiyat*, Bulut Yayınları, İstanbul, 2003.
- TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.
- TÛSÎ Nasîreddin, *Ahlâk-ı Nâsırî*, çev. A. Vahap Taştan-Hâbil Nazlıgül, Fecr Yayınları, Ankara, 2005.
- ULUDAĞ Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- ÜŞENMEZ Emek, *Karahanlı Türkçesinin Sözlüğü*, Doğu Kitabevi, Ankara, 2010.
- ÜZGÖR Tahir, *Türkçe Dîvân Dîbâceleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- YAPICI Süleyman, *İlimlerin Tasnifi*, Anıl Grup Yayınları, Ankara, 2011.
- YAVUZ Hilmi, *Okuma Biçimleri*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.
- YAVUZ Hilmi, *Şairin Zihin Tarihi*, Granada Yayınları, İstanbul, 2012.

Makaleler

- AK Mahmut, "İklim", *DİA*, C. XXII, İstanbul, 2000.
- APAYDIN H. Yunus, "Talîl", *DİA*, C. XXXIX, İstanbul, 2010.

- ATAY Hüseyin, “Bazı İslâm Filozof ve Düşünürlerine Göre İlimlerin Sayımı ve Tasnifi”, *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, ed. Neşet Çağatay, S. 4, Ankara, 1982.
- AYDIN Mehmet, “İlim-İslâm Münasebeti”, *Bilgi, Bilim ve İslâm*, haz. Ahmet Tabakoğlu-Sadık Çelenk, C. I, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2005.
- BARDAKOĞLU Ali, “Delil”, *DİA*, C. IX, İstanbul, 1994.
- BİRİŞİK Abdülhamit, “Tefsir1”, *DİA*, C. XL, İstanbul, 2011.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmet, “16. Yüzyıl’da Divân Edebiyatı-Divân Edebiyatında Şiir Kavramı”, *Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler*, haz. Mehmet Kalpaklı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.
- ÇELEBİ İlyas, “Zecr”, *DİA*, C. XLIV, İstanbul, 2013.
- ÇETİNDAG Yusuf, “Biyografik Bilgi ve Şiir Eleştirisi Açısından ‘Çehâr Makâle’”, *Bilgi*, S. 34, Ankara, 2005.
- FAZLIOĞLU İhsan, “İlim İlim Bilmektir, Bilim Neyi Bilmektir?”, *Dergâh*, C. IX, S. 97, İstanbul, 1998.
- FEHD Tefvik, “Kur’a”, *DİA*, C. XXVI, İstanbul, 2002.
- GÖRGÜN Tahsin, “Siyasallaşan Dünyada Dinî İlimlerin Değişen Statüleri”, *Türkiye’de İslâmcılık Düşüncesi ve Hareketi Sempozyumu Tebliğleri*, ed. İsmail Kara-Asım Öz, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.
- KAPLAN Mehmet, “Şiir ve İlim”, *Hisar*, C. XI, S. 94, İstanbul, 1971.
- KILINÇ Mustafa Yılmaz, “İlim, İslam ve Batı Medeniyeti”, *Medrese ve İlahiyat Kavşağında İslami İlimler*, ed. İsmail Narin, Bingöl Üniversitesi yayınları, Bingöl, 2013.
- KRENKOW Fritz, “Şair”, *İA*, C. XI, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1979.
- KURNAZ Cemal, “Felek”, *DİA*, C. XII, İstanbul, 1995.
- KUTLUER İlhan, “İlim”, *DİA*, C. XXII, İstanbul, 2000.
- ÖZEL İsmet, “Müslüman ve Bilgi”, *Bilgi, Bilim ve İslâm*, haz. Ahmet Tabakoğlu-Sadık Çelenk, C. I, 2.b., Ensar Neşriyat, İstanbul, 2005.
- ÖZEN Şükrü, “Hilâf”, *DİA*, C. XVII, İstanbul, 1998.
- SEFERCİOĞLU Nejat, “Nev’î”, *DİA*, C. XXXIII, İstanbul, 2007.

- TOLASA Harun, “Klasik Edebiyatımızda Divan Önsöz(Dibâce)leri; Lâmi’î Divanı Önsözü ve (buna göre) Divan Şiiri Sanat Görüşü”, *Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler*, haz. Mehmet Kalpaklı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.
- YAVUZ Yusuf Şevki, “Kelâm”, *DİA*, C. XXV, İstanbul, 2002.

Diğer Kaynaklar

- CİHAN Ahmet Kâmil, “Şirvânî’nin İlimlerin tanımı ve Meseleleriyle İlgili Eseri: El-Fevâ’idü’l-Hâkâniyye”, *International Journal of Social Science Studies*, Vol. 6, nr. 4, 2013, Adıyaman, http://www.jass-studies.com/english/Dergi_Arama.aspx, (23.07.2014).
- DİRİÖZ Meserret, “Nev’î”, *Ankara Üniversitesi Türkojoloji Dergisi*, C. VII, Ankara, 1977, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/12/840/10629.pdf>, (22.01.2015).
- İLHAN Nadir, *Nev’î Efendi Netâyicü’l-Fürûn ve Mehâsinü’l-Mütûn (Giriş-Metin-Dizinler)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1992.
- KAFESOĞLU İbrahim, “Tarih İlmi ve Bizde Tarihçilik”, *Tarih Dergisi*, C. XIII, S. 17-18, İstanbul, <http://journals.istanbul.edu.tr/iutarih/article/view/1023002207/1023001844>, (21.10.2014).
- ROSENTHAL Franz, “Knowledge Triumphant”, *Brill Classics in Islam*, Vol. 2, 2007, Leiden-Boston, http://www.e-reading.ws/bookreader.php/134615/Knowledge_Triumphant.pdf, (22.07.2014).
- TELEK Serap, *Malkaralı Nev’î Yahya’nın Keşfü’l-Hicâb min Vechi’l-Kitâb Adlı Eserinin Metin ve İncelemesi 1a-219b Yaprakları Arası*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2010.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Dizin

A

Abbasi 80, 84, 131, 132, 133, 135
Abdullah bin Zübeyr 132
Abdurrahman Bistâmî 79
Abdûlmelik bin Abdülaziz 96
adgâs-ı ahlâm 101, 191
Ahdî 62, 63, 67, 72
Ahdî Tezkiresi 67
Ahîzâde Abdülhalim Efendi 55
Ahlâk-ı Nâsrî 140
Ahmed bin Hanbel 96
Ahmedî 68
akl bi'l-fî'l 87
akl bi'l-meleke 87
Akl-ı Âşir 86, 142, 143
Akl-ı Evvel 86, 142
Akl-ı Fa'âl 86, 143
akl-ı heyûlâî 87
akl-ı küll 209, 212
akl-ı müstefâd 87
Akreb 90
âlem-i imkân 121, 142
Ali Şîr Nevâyî 39, 68
altı yön (şeş cihet/cihât-ı sitte) 152
anâsır-ı erbaa (dört unsur) 89, 149,
151, 152, 153

B

Arapzâde Abdurrauf Efendi 56
Aristo 26, 45, 85, 118, 138
Ashâb-ı Vehm 195
Âşık Çelebi 62, 63, 66
Atâî 51, 53, 54, 56, 57, 59, 62, 63, 67, 75

Bağdat 54, 55, 82, 108, 109, 211
Bâkî 53, 67
Balaban Paşa Medresesi 53
Bâlî Efendi 58
Bâtunî 81, 82
Batlamyus 152, 156
Bayezid Medresesi 53
Behrâm-ı Gûr 130
Beyânî 62, 67
bilig 19, 20
Burak 133
Burçlar Feleği 89, 90, 154, 155, 213

C

Cafer-i Huldî 99
Cahûd 80, 81
Câlinûs 102, 103
câzûlık (cadılık) 196

Cedel 96, 97
 Cedy (Oğlak) 90, 154
 cehl 21, 65, 167, 169
 Cem/Cemşid 19, 128, 129, 216
 Cengiz Han 84
 cevher-i ferd 86, 92, 137, 141, 160
 Cevzâ (İkizler) 90
 cinler 87, 143, 164
 Cürcânî 146, 171, 181

Ç

Çınarlı Medresesi 54

D

Dârâ 129, 130
 Defterdar Seyfi Çelebi 54
 delâlet-i nass 95, 167
 Delv (Kova) 90
 Devletşâh 35, 39
 Deylemiler 84
 Dilthey 40, 114
 dirâyet 25
 dokuz felek 150, 152, 155
 dört mezhep 94

E

ecrâm-ı felekiye 89, 151
 ecrâm-ı semaviye 208
 ecsâm-ı basîta 151
 eflâk-i külliye 89
 Eflâtun/Platon 30, 40, 43, 85
 Efrâsiyâb 128, 129
 ehl-i sünnet 94, 95, 166
 Ehrimen 81
 Elest meclisi 120
 el-Fevâ'idü'l-Hâkâniye 25
 Eliot 46
 el-Kânûn fi'r-Tıbb 147
 el-Keşşâf 69
 Emevi 84, 131, 132
 Emsâl-i Arab 109
 enmüzecc 78

ervâh-ı semâviye 82, 120
 Esed (Aslan) 90
 Eşkâniyân 84, 130
 ezlâm 216

F

fakr 100, 185, 186, 187
 Fârâbî 78, 85, 135, 146, 159
 fehmi 25, 138, 186
 Felek-i Azam/Felek-i Atlas 89, 90,
 153, 154
 felsefe 26, 45, 77, 134, 137
 fenâ 99, 162, 182, 183, 187
 Fevâiyih-i Miskiye 79
 Fıkıh 25, 94, 97, 109, 165, 171
 Fıkıh Usûlü 94, 97, 165, 171
 fitnat 25
 firâset 107, 216
 Firavun 183
 Fuzûlî 36, 40, 41, 45, 47, 69
 Fütühât Mekkiye 99

G

Gadamer 113
 Garîbnâme 70
 Gazneliler 84
 Gebr 81
 Gelibolulu Âli 46, 123
 geometri 88
 Gibb 31, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 59, 75
 Goethe 20

H

hacamat 104
 hades 17
 Hadis 25, 58, 109
 Halvetî 51
 Hamel (Koç) 90, 121, 157
 Hârezmliler 84
 Hariciler 131
 Harun Reşid 84, 103, 108, 109
 Hassân bin Sâbit 69

İ

haşir 79, 93, 162, 163
 Hâşiye alâ Hâşiyeti'l-Metâli 146
 Havva 83, 121
 Hendese 149
 Hermes 85
 heyûlâ 86
 hibra 18
 Hikmet 24, 70, 85, 86, 87, 92, 137, 138,
 139, 140, 141, 143, 148, 151, 159
 Hikmetî (Şair) 29, 35
 hilm 21
 Hindistan 102, 195
 hisâbiyât 105, 208
 Hoca Sadeddin 53
 Hulefâ-i Râşidin 84, 124, 131, 133
 hunnes 106
 Hût (Balık) 82, 90
 Hüsrev-i Perviz 130
 Hz. Âdem 29, 83, 104, 117, 119, 121,
 122, 125, 184, 186, 203
 Hz. Ali 84, 131, 133
 Hz. Ayşe 200
 Hz. Davud 126
 Hz. Ebubekir 131
 Hz. Eyyub 126
 Hz. Hasan 132
 Hz. Hûd 125
 Hz. Hüseyin 132, 133
 Hz. İbrahim 125, 128, 132
 Hz. İdris 85, 125
 Hz. İsa 81, 83, 126, 127, 128, 143, 147
 Hz. İsmail 126
 Hz. Meryem 126, 127
 Hz. Musa 81, 83, 126, 128, 183
 Hz. Nuh 83, 84, 125, 128
 Hz. Osman 131
 Hz. Ömer 104, 131
 Hz. Süleyman 126
 Hz. Şit 125
 Hz. Yakub 126

I

irâfet 106, 216

K	M
Kâbe 84, 125, 132	Malik bin Enes 96
Kâbusnâme 34, 35	Malkara 52
kafiye 32	malûmat 19, 27, 134, 155, 162
Kamer 89, 155, 211, 213	Manastırlı Keşfi 57
Kanuni Sultan Süleyman 85, 134	Mantık 31, 42, 47, 86, 138, 139, 146, 159
<i>Kara Davud</i> 146	marifet 18, 26, 46, 72, 145, 169, 179, 204, 220
Karamânî Ahmed 53	Matüridiyye 169
Karamânî Mehmed 53	mecmûa 75, 76, 79
Karmatîler 84	Melekiye 81
Kâtib Çelebi 25	melekler 87, 132, 143, 215
Kavs (Yay) 90	Merih (Mars) 89, 155, 211, 212
kehânet 106, 216	Mesih Paşa Medresesi 54
Kelâm 25, 88, 91, 92, 93, 97, 159, 160	<i>Mesnevî</i> 70
Kerbela 132	<i>Meşâriku'l-Envâr</i> 69
keşf 101	<i>Metâliü'l-Envâr</i> 146
kevn ü fesâd 134	metinlerarasılık 63, 115, 220
Keyâniyân 84, 129, 130	metnin niyeti (intentio operis) 114
Keyhusrev 129	mevâlîd-i selâse 79, 86, 141
Keykâvus 34, 35, 129	mevcûdât-ı hâriciye 86
Keykubâd 129	M. Fuat Köprülü 53
Keyûmers 84	Mısır 157, 189, 192
Kınalızâde Ali 139, 140	Mihr ü Mah Sultan Medresesi 54
Kınalızâde Hasan Çelebi 51, 52, 54, 72	Mizân (Terazi) 82, 90, 119
<i>Kınalızâde Tezkiresi</i> 66	Moğollar 84
kisâs 96	Molla Lütî 78, 146
kıyamet 82, 123, 124	Muallim Naci 17, 29, 32, 33, 35, 52, 54
kıyâs 47, 139, 151, 166, 169, 174	<i>Muhammediye</i> 70, 128
<i>Kûtâb-ı Şifâ</i> 147	mukallid 95
Koca Sinan Paşa 59, 67	Mukâtil bin Hayyân 98
Kubâd 130	Murad Paşa Medresesi 54
<i>Kutadgu Bilig</i> 17, 31	Mushaf açmak 106, 214, 217
kutup 90	Mutezile 95, 170
künnes 106, 211	mümkînât 86
Kürsî 132	Müşteri (Jüpiter) 89, 122, 155, 211, 212
küsûf 155, 156	
L	N
Lâmî Çelebi 29, 36, 46	Nahiv 109
Levh-i Mahfûz 101, 191	Nasîreddin Tûsî 140
logos 42, 44, 48	nassın delâleti 95, 167
Lokman 83, 85	Nastûriye 81
	Necip Fazıl 30, 42

nefs 65, 87, 144, 145, 183	Salgurîler 84
nefs-i nâtika 87, 144	Sâmânîler 84
nefy ile isbât 160	Sarf 64, 109
Nemrud 125	Sâsâniyân 84, 130
nergis 210	sekri-nâme 107
nesh 81	Selçuklular 84, 133
nevâdir-i Kur'an 97	Sencer 133
Nietzsche 47	Senevî 81
Nişancı Mehmed Bey Medresesi 56	Seretân (Yengeç) 90
Nuh tufanı 84	Sevr (Boğa) 90
Nûşirevân 84, 130	seyr ü sülûk 182
nutk 29	sezgi 30, 40
	Sinâ Dağı 98
O	Siyâvuş 129, 130
okurun niyeti (intentio lectoris) 114	Sokollu Mehmed Paşa 75
on iki burç 79, 106	Sokrates 41, 43, 85
on iki imam 133	Sultan İkinci Selim 85, 124, 134
on sekiz bin âlem 90, 121, 153	Sultan Tuğrul 106, 133
Orhan Gazi 134	Sultan Üçüncü Mehmed 56
Osman Gazi 134	Sultan Üçüncü Murad 54, 55, 59, 75, 80, 123
	suret 68, 86, 191
Ö	suver-i asliye 82, 120
Ömer bin Hayyam 89	sübutî sıfatlar 22
	Süheyl 154
P	Sünbüle (Başak) 82, 83, 90, 122, 127
Pervîz bin Hürmüz 84	
Pîşdâdiyân 84, 128	Ş
	Şah Kulu Medresesi 54
R	<i>Şakâyık Zeyli</i> 52
Revânî (Şair) 44	Şehzade Mehmed 57
riyâzet 99, 179, 180	Şehzade Mustafa 54, 55
Riyâzî 138	Şems (Güneş) 89, 155
Ruky u Efsûn 102, 193, 194, 195	<i>Şemsiyye</i> 146
Rüstem 129	Şeyh Şaban Efendi 56
rüya tabiri 100, 101	Şeyh Vefa Camii 56
	şifa ayeti 194
S	şirk 181, 182
Sadrazam Sinan Paşa 59, 68, 70	Şirvânî 25
Saffârîler 84	
safsata 47	T
Sahn-ı Seman 54	tabir 91, 101, 143, 185, 189, 190, 191, 192, 217

tasavvuf 26, 61, 99, 181, 182
Tasavvuf 26, 42, 99, 144, 179, 185
Taşköprülüzâde 79
tefakkuh 18
Tefsir 22, 24, 97, 175, 177
tenzîl 97
Tersâ (Hristiyan) 81, 127
Tevrat 81
tîbb-ı ruhani 102, 193
Tıp 103, 109, 193, 194
tıyere 107, 217
tövbe 99, 182

U

Ukbe bin Râfi 192
Urmevî 146
usûl-i erbaa 94
Utarid (Merkür) 89, 154, 155, 211,
212, 213

Ü

Ümeyye bin Ebi's-Salt 69

V

Vahdet-i Bağdâdi 57

vahdet-i vücud 183
Valery 46
Vâsık Billâh 80, 82
vehmiyât 105, 107, 208
vera 99, 182
vezin 32, 33, 34, 35, 164

Y

Yahya Kemal 71
Yasalar 40
yazarın niyeti (intentio auctoris) 114
Yezdân 81
Yezdicürd-i Şehriyâr 84
yıldız ilmi 105
Yunan 85, 212

Z

Zâhid 172, 186
Zâl 129
zanniyât 105, 208
zecr 107, 216, 217
Zemahşeri 69
Zeynelâbidîn 133
ziraat 104
Zuhal (Satürn) 155, 209, 211, 212
Zühre (Venüs) 89, 155, 211, 212

ŞAİRİN İLİMLE İMTİHANI

Nevî'nin Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir İnceleme

İnsan, benzerliklerin ve karşıtlıkların ötesine aşmaya tutkun bir mizaçla yaratılmıştır. Kendini kendiyi sınanan bir varlık olmayı göze aldığı noktada, bu yazgıya iradesiyle tutunmaya ve benliğiyle katılmaya başlar. Bu kaynaşma insanın ruhundaki çatışmayı dindirmez, büyütür. Kaynağını kendi ruhundan alan ve birbirini nefyeden durumlar, tutumlar ve kimlikler ortasında, onu gerçek bir bütünlük üzere yolda tutacak dili ise insana şiir bahşedebilir. İnsanın tüm sorumluluğunu üstlenen bu dil ile şairler, yukardan aldıklarını aşağıya taşır, içlerinde bulunanı dışarıya saçar, böylece kendilerini bütün bir varlığa mâl etme imkânını yoklarlar. Bütün insanlık çağları içinde Osmanlı asırları, sözü varlığı kuşatacak çaptaki böylesi kutlu yolcuların bereket mevsimleridir.

Hakkında verilen bilgiler ile tahtında edilen övgüler satırlara ve asırlara sığmayan o simalardan birini, bir Osmanlı şairi ve âlimi olan Nevî Efendi'yi eksene alan bu kitap, ayrıca eksenini çevreleyen şiir ve ilim kavramları üzerine de çok yönlü ve karşılaştırmalı bir içerik malzemesi sunmaktadır. Üslûbu ise, akademik bir çalışmanın gerektirdiği sorumluluklara bigâne kalmak istemeyen, ama aynı zamanda akademik dilin soğuk ikliminde bağışıklığını ve yumuşaklığını korumaya çalışan bir sinenin ürünüdür.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7760-04-1

9 786257 760041